

РАДА АДВОКАТІВ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ
КОМІТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА ТА
ПРОЦЕСУ

все про
АЛІМЕНТИ
(в схемах та таблицях)

Підготовлено адвокатом
Ольгою Кухаренко

ОБОВ'ЯЗОК МАТЕРІ, БАТЬКА УТРИМУВАТИ ДИТИНУ ТА ЙОГО ВИКОНАННЯ

Однією із найбільш кричущих проблем у сфері захисту прав дітей є проблема належного матеріального утримання, яка набуває особливої актуальності.

Належне утримання дитини – це насамперед обов'язок обох батьків.

Чинне законодавство України передбачає декілька способів здійснення утримання дитини: **договірний** (за домовленістю) та **примусовий** (за рішенням суду).

Батьки зобов'язані утримувати дитину до досягнення нею повноліття
(ст.180 СКУ)

Аліменти, одержані на дитину, є власністю дитини (ч.1 ст.179 СКУ).

ДОГОВІРНИЙ СПОСІБ УТРИМАННЯ ДИТИНИ

Батьки мають право укласти договір про сплату аліментів на дитину, у якому визначити розмір та строки виплати. Умови договору не можуть порушувати встановлені права дитини (ч.1 ст.189 СКУ).

Договір укладається у письмовій формі та нотаріально посвідчується.

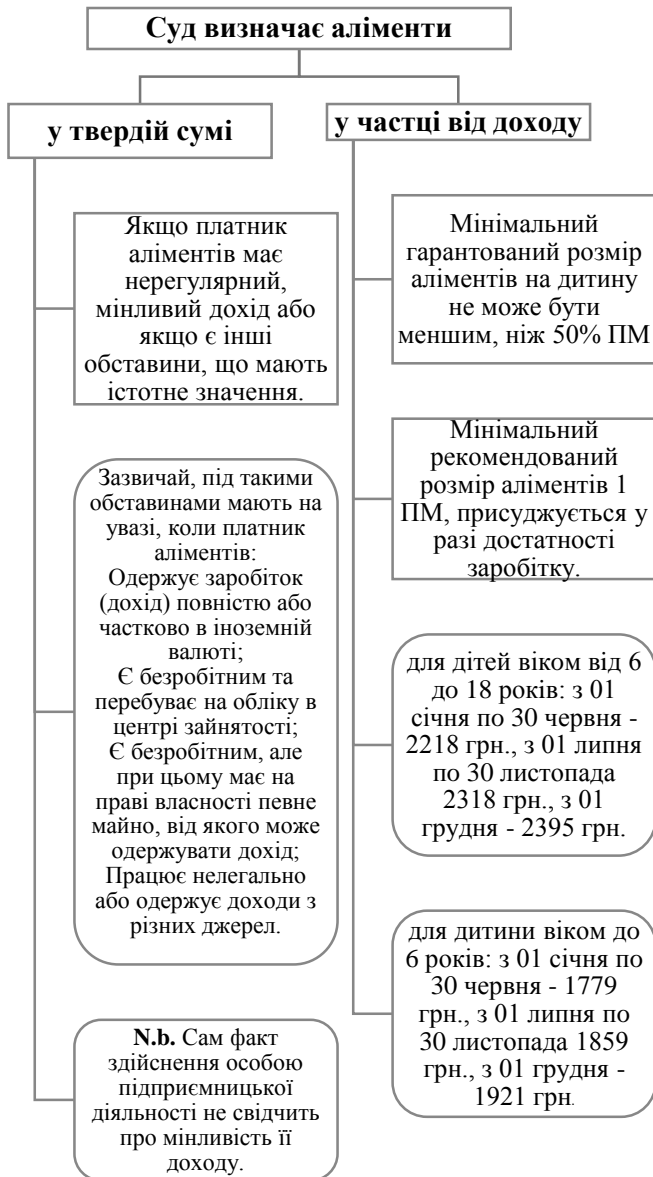
Предметом договору є дії того з батьків, хто проживає окремо від дитини сплачувати аліментів дитині за договором.

Зміст договору складають умови щодо порядку, форми, розміру та строків надання утримання дитині, а також усі інші умови, щодо яких батьками було досягнуто згоди (порядок цільового використання аліментів, порядок відшкодування додаткових витрат, лікування, страхування, оздоровлення, відповідальність за неналежне виконання умов договору тощо).

У разі невиконання одним із батьків свого обов'язку за договором аліменти з нього можуть стягуватися на підставі виконавчого напису нотаріуса (ч.2 ст.189 СКУ)

ПРИМУСОВИЙ СПОСІБ ЗАХИСТУ ДИТИНИ НА НАЛЕЖНЕ УТРИМАННЯ. ПОЗОВНЕ ПРОВАДЖЕННЯ

Аліменти присуджуються за рішенням суду від дня пред'явлення позову/заяви до суду, а якщо ухилився за минулий час, але не більше як за 10 років.

**Розмір
аліментів
визначається
судом у
кожному
конкретному
випадку, з
урахуванням
наступних
обставин:**

**стан
здоров'я та
матеріальне
становище
дитини**

**стан здоров'я та
матеріальне
становище платника
аліментів** *(утримання
аліментів із працівників
провадиться з усіх видів
заробітку і додаткової
винагороди, як за основною
роботою, так і за
сумісництвом. Див. Перелік
видів доходів, які
враховуються при визначенні
розміру аліментів на одного з
подружжя, дітей, батьків,
інших осіб, затвердженого
постановою КМУ від
26.02.1993 р., №146)*

**наявність у
платника
аліментів інших
дітей,
непрацездатних
чоловіка,
дружини,
батьків, дочки,
сина**
*(враховується судом
незалежно від того,
надає він їм фактично
утримання чи ні. Діє
принцип, відповідно до
якого всі діти платника
аліментів, у тому числі
народжені в різних
шлюбах, мають бути
однаково матеріально
забезпечені).*

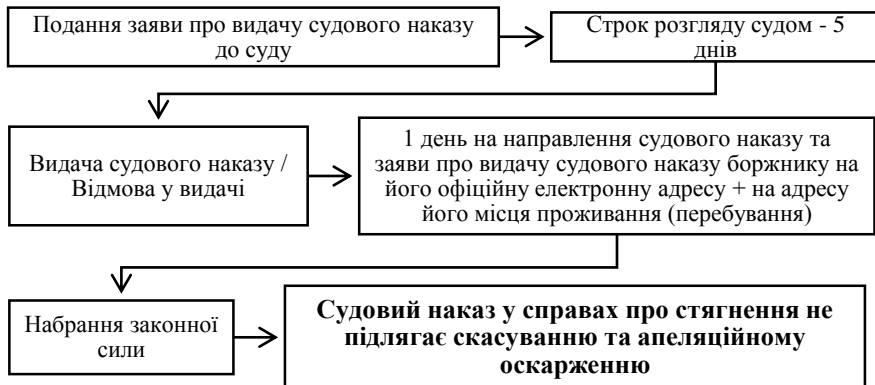
**наявність на
праві власності,
володіння та/або
користування у
платника аліментів
майна та
майнових прав, у
тому числі
рухомого та
нерухомого
майна, грошових
коштів,
виключних прав на
результати
інтелектуальної
діяльності,
корпоративних
прав**

**доведені
стягувачем
аліментів
витрати
платника
аліментів, у т.ч.
на придбання
нерухомого або
рухомого
майна, сума
яких перевищує
10-тний розмір
ПМ, якщо
платником
аліментів не
доведено
джерело
походження
коштів**

інші обставини, що мають істотне значення
*(сімейний стан дитини (наявність або відсутність у неї другого з батьків);
стан здоров'я, матеріальний і сімейний стан того з батьків, з ким проживає дитина (є
безробітним, пенсіонером, непрацездатним, перебуває на утриманні);
наявність в того з батьків, з ким проживає дитина, осіб, яких він за законом
зобов'язаний утримувати (непрацездатних батьків, дітей в іншому шлюбі);
необхідність провадити інші виплати (погасити кредит за житло тощо);
установлений у законі прожитковий мінімум;
обсяг коштів, які звичайно направляються батьками на утримання дитини, тобто її
колишній рівень життя)*

СТЯГНЕННЯ АЛІМЕНТІВ У НАКАЗНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Судовий наказ може бути виданий на стягнення аліментів у розмірі: 1 дитина – $\frac{1}{4}$, на 2 дітей – $\frac{1}{3}$, на 3-х і більше – $\frac{1}{2}$ частини доходу платника аліментів, але не більше 10 ПМ на дитину відповідного віку на кожную дитину, а також, стягнення аліментів у твердій грошовій сумі в розмірі 50% ПМ для дитини відповідного віку.

Заява про видачу судового наказу подається до суду першої інстанції за загальними правилами підсудності та повинна містити наступні обов'язкові реквізити:

- найменування суду, до якого подається заява;
- повне ім'я (ПІБ) заявника і боржника, їх місце проживання, реєстраційний номер облікової картки платника податків заявника та боржника за його наявності або номер і серію паспорта заявника та боржника (для фізичних осіб - громадян України), а також офіційні електронні адреси та інші дані, якщо вони відомі заявнику, які ідентифікують боржника;
- ім'я (прізвище, ім'я та по батькові) представника заявника, якщо заява подається представником, його місце проживання або місцезнаходження;
- вимоги заявника і обставини, на яких вони ґрунтуються;
- перелік доказів, якими заявник обґрунтовує обставини, на яких ґрунтуються його вимоги.
- *Н.В. звільнено від сплати судового збору за подання заяви про видачу судового наказу*

УЧАСТЬ БАТЬКІВ У ДОДАТКОВИХ ВИТРАТАХ НА ДИТИНУ

Той з батьків, з кого присуджено стягнення аліментів на дитину, а також той з батьків, до кого вимога про стягнення аліментів не була подана, зобов'язані брати участь у додаткових витратах на дитину (ч.1 с. 185 СКУ)

Перелік особливих обставин законом не визначений, можуть бути як позитивного характеру (розвиток здібностей) так і негативного (хвороба, каліцтво).

Оскільки йдеться про фактично понесені або передбачувані витрати, їх необхідно визначати у твердій грошовій сумі.

Додаткові витрати на дитину можуть покриватися як одноразово, так і періодично або постійно.

Участь батьків у додаткових витратах на утримання дитини може визначатися за домовленістю між ними. Сторони можуть укласти відповідний договір (шлюбний чи аліментний договір).

На інших членів сім'ї цей обов'язок не покладається. Баба, дід у додаткових витратах на дитину не беруть, навіть якщо вони були визнані аліментнозобов'язаними щодо своїх онуків (ст.265 СКУ).

Контроль органу опіки та піклування за цільовим витрачанням аліментів

- За заявою платника аліментів (крім тих, які мають заборгованість) орган опіки та піклування можуть здійснити інспекційні відвідування одержувача аліментів щодо цільового витрачання аліментів.
- Див. Порядок здійснення органами опіки та піклування контролю за цільовим витрачанням аліментів на дитину, Міністерства соціальної політики України від 15.11.2018 року №1713

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПЛАТНИКА АЛІМЕНТІВ

- У разі виникнення заборгованості одержувач аліментів має право на **стягнення неустойки (пені)** у розмірі **1% від суми несплачених аліментів за кожен день прострочення** від дня прострочення сплати аліментів до дня їх повного погашення або до дня ухвалення судом рішення про стягнення пені, але **не більше 100%** заборгованості.

Пеня

- У разі **прострочення оплати додаткових витрат** на дитину, платник зобов'язаний на вимогу одержувача сплатити суму заборгованості за додатковими витратами з урахуванням встановленого **індексу інфляції** за весь час прострочення, а також **3% річних** із простроченої суми.

Індекс інфляції
+ 3% річних

- За наявності заборгованості зі сплати аліментів за **шість місяців** з дня пред'явлення виконавчого документу, тягне за собою **накладення адміністративного стягнення** у вигляді **суспільно корисних робіт на строк від 100 до 240 годин**.
- Якщо ж наявна заборгованість сума якої сягає **більше 3 міс.** щодо дитини з особливими потребами, тягне за собою відповідальність **накладення адміністративного стягнення** у вигляді **суспільно корисних робіт на строк від 100 до 240 годин**.
- За наявності заборгованості у наведених випадках, виконавець складає протокол про вчинення боржником дмінправопорушення та надсилає його для розгляду до суду за місцезнаходженням органу ДВС.
- **Повторне вчинення дій** протягом року про які йшла мова вище тягне за собою виконання **суспільно корисних робіт на строк від 240 до 360 годин**.

Адміністративна
відповідальність

- Щодо осіб, які ухиляються від відбування адміністративного стягнення у виді суспільно корисних робіт, КУпАП передбачене (стаття 183-2) адміністративне стягнення у виді адміністративного арешту строком до 10 діб, а у разі злісного ухилення – кримінальну відповідальність та передбачено покарання у виді позбавлення волі строком до двох років (ст. 389-2 ККУ).
- статтею 164 ККУ передбачена відповідальність за ухилення від сплати аліментів на утримання дітей, санкція статті передбачає громадські роботи на строк від 80 до 120 годин або арештом на строк до 3 місяців, або обмеженням волі на строк до 2 років. А якщо повторно вчинено особою раніше судимою за злочин, відповідні дії караються громадськими роботами на строк від 120 до 240 годин або арештом на строк від 3 до 6 місяців, або обмеженням волі на строк від 2 до 3 років.

Кримінальна
відповідальність

**ШПАРГАЛКА СТЯГУВАЧА У ВИКОНАВЧОМУ
ПРОВАДЖЕННІ**

Дії, які має вчинити виконавець:
✓ Винесення постанови про відкриття виконавчого провадження✓ Направлення запитів до ДПП, ПФУ з метою отримання інформації про доходи боржника✓ Здійснення розрахунку заборгованості по сплаті аліментів з моменту пред'явлення заяви/позовної заяви до суду; в подальшому щомісячно.
✓ Винесення постанови постанову про звернення стягнення на доходи боржника та направлення до виконання.✓ Отримання звітів (щомісячно) від бухгалтерії підприємства про здійсненні відрахування із заробітної плати та перерахування на рахунок стягувача.
<i>Якщо наявна заборгованість за 3 місяці</i>
✓ Внесення повідомлення про внесення відомостей про боржника до Єдиного реєстру боржників.✓ Винесення постанови про арешт майна боржника та отримання інформації про все рухоме та нерухоме майно боржника.✓ Звернення стягнення на майно.✓ Надсилання стягувачу роз'яснення про право на звернення до органів досудового розслідування із заявою (повідомленням) про вчинення кримінального правопорушення боржником, що полягає в ухиленні від сплати аліментів.
<i>Якщо наявна заборгованість за 4 місяці</i>
✓ Винесення постанов: • Про тимчасове обмеження боржника у праві виїзду за межі України;• Про тимчасове обмеження боржника у праві керування транспортними засобами;• Про тимчасове обмеження боржника у праві користування вогнепальною мисливською, пневматичною та вихолощеною зброєю, пристроями вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії;• Про тимчасове обмеження боржника у праві полювання.

✓ Внесення повідомлення про внесення відомостей про боржника до Єдиного реєстру боржників. ✓ Винесення постанови про арешт майна боржника. ✓ Отримання інформації про все рухоме та нерухоме майно боржника. ✓ Звернення стягнення на майно. ✓ Надсилання стягувачу роз'яснення про право на звернення до органів досудового розслідування із заявою (повідомленням) про вчинення кримінального правопорушення боржником, що полягає в ухиленні від сплати аліментів. ✓ Винесення постанов: • Про тимчасове обмеження боржника у праві виїзду за межі України; • Про тимчасове обмеження боржника у праві керування транспортними засобами; • Про тимчасове обмеження боржника у праві користування вогнепальною мисливською, пневматичною та вихолощеною зброєю, пристроями вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії; • Про тимчасове обмеження боржника у праві полювання. ✓ Складання протоколу про вчинення адміністративного правопорушення передбаченого частиною 2 статті 183-1 КУпАП, та надсилання його для розгляду до суду за місцезнаходженням органу державної виконавчої служби.
<i>Якщо наявна заборгованість за 6 місяців</i>
✓ Складання протоколу про вчинення адміністративного правопорушення передбаченого частиною 1 статті 183-1 КУпАП, та надсилання його для розгляду до суду за місцезнаходженням органу державної виконавчої служби.
<i>Якщо наявна заборгованість більша, ніж сума відповідних платежів за 1 рік</i>
✓ Накладення штрафу на боржника у розмірі 20% від суми боргу
<i>Якщо наявна заборгованість більша, ніж сума відповідних платежів за 2 роки</i>
✓ Накладення штрафу на боржника у розмірі 30% від суми боргу
<i>Якщо наявна заборгованість більша, ніж сума відповідних платежів за 3 роки</i>
✓ Накладення штрафу на боржника у розмірі 50% від суми боргу

